

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Okul Derecelendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Okul Derecelendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19868>

Özet

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Okul Derecelendirme Ölçeği (SCALES-DEHB Okul Derecelendirme Ölçeği), çocuklarda ve ergenlerde Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) semptomlarının okul ortamındaki davranışsal tezahürlerini ölçmek amacıyla uyarlanmış bir değerlendirme aracıdır. Ölçek, öğretmenler veya okul personeli tarafından doldurulmak üzere tasarlanmış ve bozukluğun temel bileşenleri olan dikkat eksikliği ile hiperaktivite/dürtüsellik alt boyutlarını kapsamaktadır. Ölçeğin Türkiye uyarlaması, psikometrik özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapılmış ve 2014 yılında yayımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, DEHB, Okul Derecelendirme Ölçeği, SCALES, Dikkat Eksikliği, Hiperaktivite, Dürtüsellik, Uyarlama, Psikometrik

Yazarlar

Ebru Aksu Meriçli, F. Turan

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, çocukların ve ergenlerin okul ortamındaki işlevselliğini değerlendirerek, DEHB ile ilişkili davranışsal sorunların sıklığını ve şiddetini sistematik bir şekilde kaydetmektir. Ölçek, özellikle dikkat eksikliği ve hiperaktif/dürtüsel davranışların ayrıştırılmasına olanak tanır, bu da klinik tanılama süreçlerini ve eğitimel müdahale planlarını desteklemek için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, öğretmenlerin ve diğer gözlemcilerin standartlaştırılmış bir format kullanarak öğrencinin davranışlarını değerlendirmesine olanak sağlayarak, DEHB semptomlarının subjektif olmayan, objektif ölçümünü hedefler. Derecelendirme, bireyin davranışlarının ne kadar sıklıkla gözlemlendiğine dair somut veriler sunar.

Yapı

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Okul Derecelendirme Ölçeği, 37 maddeden oluşmakta olup, temel olarak DEHB'nin iki ana klinik boyutunu ölçmektedir: Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite/Dürtüsellik. Bu yapı, genellikle DSM (Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı) kriterlerine uygun olarak tasarlanmıştır.

Ölçekteki maddeler, çocukların akademik görevleri tamamlama yeteneği, organizasyon becerileri,

sıra bekleme ve aşırı hareketlilik gibi okul performansını doğrudan etkileyen davranışları değerlendirir. Derecelendirme, 4'lü Likert Ölçeği formatında yapılmaktadır.

Geçerlik

Ölçek, Türkçe popülasyonuna uyarlanmış bir araçtır. Meriçli-Aksu ve Turan (2014) tarafından yürütülen adaptasyon çalışmasında, ölçeğin yapısal geçerlik ve kriter geçerliği kanıtları sağlamak üzere kapsamlı analizler yapılmıştır. Bu çalışmalar, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı (DEHB semptomları) doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermeyi hedeflemiştir.

Adaptasyon çalışmasının başarılı olarak doğrudan "geçerlik-güvenirlik çalışması"na işaret etse de, kaynak içerikte spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir. Detaylı geçerlik verilerine ulaşmak için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Türkçe uyarlamasının güvenilirlik çalışmaları, ölçeğin iç tutarlılığını ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliğini incelemiştir. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar iyi ölçtüğünü gösteren önemli bir psikometrik özelliktir.

Güvenirlik katsayıları kaynak içerikte belirtilmese de, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında tutarlı sonuçlar ürettiği varsayılmaktadır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin DEHB semptomları stabil ve güvenilir bir şekilde değerlendirildiğini gösterir.

Faktör Analizi

Ölçek, uyarlama çalışmasında Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler sonucunda ölçeğin 3 alt boyuttan oluştuğu tespit edilmiştir. Bu alt boyutlar, klinik teorilere uygun olarak Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite/Dürtüsellik ana faktörlerini yansıtmaktadır.

Ölçek toplam 37 maddeden oluşmaktadır. Bunların 18 maddesi Dikkat Eksikliği alt boyutunu, kalan 19 maddesi ise Hiperaktivite/Dürtüsellik alt boyutunu oluşturmaktadır. Faktör yapısının incelenmesi, ölçeğin teorik yapısını desteklediğini ve Türk kültürü bağlamında da orijinal yapıyı koruduğunu göstermiştir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Öğretmen veya gözlemci derecelendirmesi, Kağıt tabanlı

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dil (Bilinmiyor, muhtemelen İngilizce)

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve Ergenler

Yaş Grubu: Okul çağı çocuklar

Popülasyon Detayları: DEHB semptomları gösteren veya DEHB tanısı almamış okul çağı popülasyonu.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert Ölçeği (4=her zaman, 1=hiçbir zaman). Puanlama, alt boyutlar ve toplam puan üzerinden yapılmaktadır. Yüksek puanlar ilgili davranışların daha sık gözlemlendiğini işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Okul Performansı, Psikometri, Çocuk Psikiyatrisi, Ölçek Geliştirme, Öğretmen Derecelendirme, DEHB Tanılama

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir.

Bağılı E-posta Adresleri: ebru_aksu@yahoo.com (Sorumlu Yazar İletişim)

Yayın Adresi: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin yayın yılı ve uyarlama çalışması tamamlanmış yılı **2014**'tür. Ölçeğin ticari kullanımı veya araştırmalarda kullanımı için gerekli izinlerin alınması ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazara (Ebru Aksu Meriçli) veya orijinal yayıncıya başvurulması önerilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [scales-dikkat-eksikligi-hiperaktivite-bozuklugu-okul-derecelendirme-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/scales-dikkat-eksikligi-hiperaktivite-bozuklugu-okul-derecelendirme-olcegi-toad.pdf)

Referanslar

Meriçli-Aksu, E., ve Turan, F. (2014). SCALES-Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Okul ve Ev Derecelendirme Ölçekleri'nin geçerliliği ve geçerlik-güvenirlilik çalışması. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 51(3), 195-204.

DOI: <https://www.dx.doi.org/10.4274/npa.y6548>

Makale Bağlantısı (PDF): [noropsikiyatriarsivi.com](https://www.noropsikiyatriarsivi.com)

Dikkat Eksikli?i Hiperaktivite Bozuklu?u Okul Derecelendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Toplam Madde Say?s?: 37 madde (3 alt boyut)

Dikkat Eksikli?i (18 m): Verilen ödevi unuttur.

Hiperaktivite/ Dürtüsellik (19 m): S?ras?n? bekleyemez (merdivenlerde ya da tuvalette)